

Aan:
Minister van Justitie en Veiligheid
Mevrouw D. Yeşilgöz-Zegerius
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Baarn, 16 mei 2022

Betreft: Zienswijze VBV doorontwikkeling IBGS

Geachte mevrouw Yeşilgöz-Zegerius,

Met uw brief van 21 maart 2022 informeerde u de Tweede Kamer over de stand van zaken ten aanzien van een aantal thema's op het gebied van brandweer en crisisbeheersing. Eén van die thema's betrof de laatste ontwikkelingen op het terrein van de bestrijding van incidenten met gevaarlijke stoffen. Vanwege het bijzondere karakter van incidenten met gevaarlijke stoffen is snel en zorgvuldig handelen van groot belang. Dat vraagt om een robuuste organisatorische inrichting en landelijk uniforme uitrukprocedures. Op uw verzoek heeft het Veiligheidsraad [een kwalitatieve evaluatie](#) uitgevoerd. Deze evaluatie is naar de mening van de Vakvereniging Brandweer Vrijwilligers (VBV) maar beperkt bruikbaar om algemene conclusies over de actuele kwaliteit van de daadwerkelijke bestrijding van incidenten met gevaarlijke stoffen uit te trekken.

De VBV hecht aan een kwalitatief hoogwaardig organisatieniveau om de veiligheid van burgers en brandweermensen bij incidenten met gevaarlijke stoffen zo goed als mogelijk te kunnen waarborgen. Daarom verzoeken wij u om kennis te nemen van onze zienswijze en doen daarbij een klemmend beroep op u als systeemverantwoordelijk minister om te zorgen voor een adequate bestrijding van incidenten met gevaarlijke stoffen binnen de daartoe in de wet gestelde kaders.

Inleiding

In Nederland wordt dagelijks en op grote schaal gewerkt met gevaarlijke stoffen. Veelal is dit in de industrie, maar recentelijk is er ook een toename van het gebruik van gevaarlijke stoffen in particuliere situaties. Denk bijvoorbeeld aan het gebruik van waterstof voor de verwarming van huizen. Bij het [vervoer en het gebruik](#) van gevaarlijke stoffen vinden soms incidenten plaats. Bijvoorbeeld tijdens een productieproces, bij het laden of lossen of bij een aanrijding. De kans op een incident is relatief klein, maar het effect van een incident kan (maatschappelijk) zeer groot zijn. Daarom is optreden bij incidenten met gevaarlijke stoffen (w.o. het verkennen, beperken, bestrijden en ontsmetten) een kerntaak van de brandweer. Deze taken zijn verankerd in [artikel 25, eerste lid, van de Wet veiligheidsregio's](#) en [hoofdstuk 4 van het Besluit veiligheidsregio's](#).

Mede door goede preventieve voorzieningen en strikte wetgeving zijn significante en grote calamiteiten met gevaarlijke stoffen zeldzaam in Nederland. Daarom heeft Brandweer Nederland met de [meerjarenvise Incidentbestrijding Gevaarlijke Stoffen \(IBGS\)](#) in 2014 gekozen voor een andere aanpak. Uitgangspunt van de visie op IBGS is dat de incidentbestrijding gevaarlijke stoffen eenvoudiger, efficiënter in van hogere kwaliteit wordt. Een prima uitgangspunt dat de VBV dan ook onderschrijft.

De VBV signaleert echter enkele cruciale onvolkomenheden in de manier waarop de (landelijke) organisatie van IBGS op dit moment wordt vormgegeven. De VBV maakt zich dan ook ernstig zorgen over de mogelijkheden van de brandweer om effectief en veilig invulling te kunnen geven aan haar kerntaak bij incidenten met gevaarlijke stoffen. Hieronder volgt een kort overzicht van de stand van zaken en onze bezwaren.

Vakvereniging Brandweer Vrijwilligers (VBV)

Bezoek : Tolweg 5
3741 LM Baarn
Post : Postbus 147
3740 AC Baarn

Home : www.brandweervrijwilligers.nl
E-mail : info@brandweervrijwilligers.nl

Fiscaal : 81.86.45.167
KvK-nummer : 08168567
Bank: NL16 RABO 0309 1304 25

Wijzigingen IBGS in het Bvr

In 2016 al werd – in het kader van de tweede tranche herziening Besluit veiligheidsregio's (Bvr) – door het Veiligheidsberaad aan de Minister van JenV voorgesteld om de Hoofdstuk 4 in het Bvr aan te passen. Echter gebeurde dit zonder de [landelijke vakgroep IBGS te betrekken](#) bij de voorstellen. In 2016 [stelde het ministerie](#) dat als artikelen in het Bvr wijzigen op het gebied van de ongevalsbestrijding gevaarlijke stoffen, de organisatorische, financiële en administratieve consequenties hiervan in beeld moeten zijn. Dit kan vanzelfsprekend niet zonder het betrekken van de Landelijke Vakgroep IBGS, aangezien hier unieke en onmisbare expertise zit om de impact van de voorgenomen wijzigingen effectief in te kunnen schatten.

Bij [brief van 15 januari 2019](#) verzocht het Veiligheidsberaad de minister van JenV wederom om de veiligheidsregio's de ruimte te geven voor de doorontwikkeling van de kerntaak IBGS. Om tegemoet te komen aan deze wens heeft de minister van JenV [in een brief van 26 juli 2019](#) aan het Veiligheidsberaad enkele randvoorwaarden gesteld. Zo moet de doorontwikkeling IBGS onder meer leiden tot aantoonbare kwaliteitsverbetering ten opzichte van de huidige situatie. Daartoe diende een kwalitatieve evaluatierapportage met de bevindingen en de stand van zaken van de doorontwikkeling IBGS te worden opgeleverd. De [Inspectie JenV werd gevraagd om kritisch mee te kijken](#) bij de implementatie en evaluatie van de doorontwikkeling van IBGS in de veiligheidsregio's. De minister gaat er bovendien van uit dat er bij de vakorganisaties en crisispartners breed draagvlak is voor de doorontwikkeling van IBGS.

Gebrek aan inzicht en mogelijke kwaliteitsdaling

De VBV signaleert echter enkele cruciale afhankelijkheden en onvolkomenheden die ten minste verhinderen dat een inschatting kan worden gemaakt van de regionale en landelijke kwaliteit van IBGS in Nederland, dan wel leiden tot een daadwerkelijke kwaliteitsdaling.

Zo blijkt uit observaties uit het veld dat regio's al volop anticiperen op de doorontwikkeling van IBGS en vooruitlopen op de aanpassing van wettelijke kaders. Dit doen ze door bijvoorbeeld [gaspakenteams op te heffen](#) en de [opkomsttijd van deze eenheden](#) te verruimen van 30 minuten naar 2 uur, zoals dat in de regio Noord- en Oost-Gelderland al het geval is ([zie Dekkingsplan 2021-2023, § 8.6, p.39](#)). Een duidelijk inzicht in de operationele uitgangspunten en de spreiding van de eenheden (regionaal en landelijk) waarmee een voldoende kwaliteitsniveau voor de burgers kan worden geborgd is er niet. Dat geldt ook voor de veiligheid van het personeel zoals vastgelegd in de Arbeidsomstandighedenwet en het Bvr, inzicht in de risicofactoren ontbreekt in veel gevallen. Hoewel de gezamenlijke vakorganisaties bij [brief van 3 februari 2020](#) hebben aangegeven de kwaliteitsverbetering ten opzichte van de huidige situatie graag per veiligheidsregio aangetoond willen zien, bleef tot nu toe elke vorm van een reactie van Brandweer Nederland achterwege.

Echter, tot onze verbazing bleek uit [de brief van 21 maart jl. van de minister van JenV](#) aan de Tweede Kamer dat de evaluatie IBGS in het Veiligheidsberaad heeft plaatsgevonden. Daaruit blijkt onder meer dat grote en majeure IBGS-incidenten minder dan 10 keer per jaar voorkomen. In reactie op deze constatering hebben we op 24 maart jl. [een nieuwsbericht geplaatst op onze website](#) met een overzicht van een zestal IBGS incidenten die binnen één week plaats hebben gevonden. Daarnaast hebben we de landelijk coördinator IBGS van Brandweer Nederland verzocht om het evaluatierapport IBGS. Op 3 mei jl. ontving de VBV het betreffende rapport met een herhaald verzoek van het Veiligheidsberaad aan de minister van JenV om de vigerende regelgeving hierop aan te passen. Bij nader inzien blijkt [de brief en het rapport al op 28 juli 2021 te zijn verzonden](#).

De VBV constateert dat [het evaluatierapport](#) van dermate lage kwaliteit is dat het geen grondslag kan bieden om conclusies te trekken ten behoeve van de evaluatie van IBGS in Nederland. Zo betreft de "historische analyse" slechts een analyse van het jaar 2019 en 2020, vanzelfsprekend veel te kort om trends en rode draden te kunnen signaleren. Ook blijkt uit het rapport niet welke crisispartners betrokken zijn geweest bij de evaluatie, waarmee verificatie van data niet plaats kan vinden. Bovendien wordt er een veelheid aan aannames gedaan, zonder deze kwalitatief te onderbouwen. Bijvoorbeeld met betrekking tot bovenregionale inzet wordt geconstateerd dat "In de praktijk gaat dit steeds beter en ook in de voorbereiding op incidenten weten veiligheidsregio's en partners in veiligheid elkaar steeds beter te vinden." Onderbouwing ontbreekt echter. De VBV is zelfs van mening dat (boven)regionale samenwerking op dit gebied één van de grootste risico's is.

Navraag bij de Inspectie JenV leert dat ondanks de toezegging van de minister om ook kritisch mee te kijken bij de implementatie en evaluatie van de doorontwikkeling van IBGS in de veiligheidsregio's, de Inspectie, niet is betrokken. Om van de vakorganisaties maar te zwijgen.

Daarom ligt onder de voorliggende evaluatie de vraag; wie heeft deze visie geëvalueerd en beoordeeld? Op basis van welke criteria? Het rapport leest als een wollig verhaal met nauwelijks tot geen onderbouwing van de conclusies.

Risicoprofielen

Voor de VBV is IBGS een kerntaak van de brandweer. Als wij het hebben over gevaarlijke stoffen, dan bedoelen we alle stoffen in de klasse 1 tot en met 9. Dus van explosieve stoffen tot en met milieugevaarlijke stoffen, en alles wat daar tussen zit. Kijkend naar de regionale risicoprofielen is de vraag gerechtvaardigd wie (met welke expertise) deze profielen heeft samengesteld. Evenmin geven deze profielen antwoord op de vraag met welke denkbare en realistische scenario's de brandweer rekening moet houden, hoe kan worden voorzien in een adequate en veilige aanpak en hoe de regionale risico's zich tot elkaar verhouden.

Zo blijkt bijvoorbeeld uit de RIVM '[Analyse van incidenten met gevaarlijke stoffen bij Brzo-bedrijven 2021](#)' dat *"bij vijftien van de zeventien incidenten de 'plannen en procedures' voor de werkzaamheden tekort schoten. Ze waren er niet, of onvoldoende om een incident te voorkomen. Dit kwam vooral doordat sommige risico's van tevoren niet waren verwacht."* Als we hier de conclusies van het [Nederlands Instituut Publieke Veiligheid in haar rapport 'Risico's in Samenhang'](#) toevoegen, geeft het evaluatierapport IBGS geen inzicht in de samenhang, laat staan houvast voor een adequate en veilige aanpak van incidenten met gevaarlijke stoffen, waardoor gevreesd moet worden voor onnodige slachtoffers bij zowel hulpverleners als burgers.

De vraag of met het hulpaanbod (in termen van mensen, middelen en opkomsttijd) kan worden voorzien in de hulpvraag (specifieke scenario's) wordt in het rapport immers niet beantwoord. De evaluatie geeft geen inzicht in de beschikbare capaciteit en de opkomsttijd van specialistische eenheden. [In het evaluatierapport \(p.5\)](#) staat dat in de nieuwe aanpak wordt ingezet op het bestrijden van het effectgebied van het incident met gevaarlijke stoffen in plaats van direct in te zetten op het bestrijden van de bron. Een regel verder lezen we dat basisbrandweereenheden worden geacht werkzaamheden te verrichten in het brongebied.

Oproep aan de minister van JenV

Omdat wij burgers en brandweermensen niet langer willen blootstellen aan onnodige gevaren, vragen wij de minister van JenV haar woorden [m.b.t. IBGS in de brief van 21 maart jl.](#) kracht bij te zetten door de 25 veiligheidsregio's te gelasten concreet inzicht te geven in de beschikbare capaciteiten voor het uitvoeren van de kerntaak IBGS. Daarbij doet de VBV een klemmend beroep op de minister om haar systeemverantwoordelijkheid te nemen en te zorgen voor een adequate bestrijding van incidenten met gevaarlijke stoffen binnen de daartoe in de wet gestelde kaders.

Met vriendelijke groet en in afwachting van uw reactie.

Namens de Vakvereniging Brandweer Vrijwilligers

Marcel Dokter
voorzitter